

el mal cap

*poemari
en quatre parts
i un interludi*

pseudònim:
martín aranda

*modalitat de poesia – categoria escriptors adults
30è concurs literari del perelló*

primera part:

la pintura

1

qui va tenir la idea
de pintar a les parets
d'aquesta presó
la part de món que es veuria
si no hi haguessen parets?
dónen ganes de córrer
i dolçament, amb tot el dret
estampar-s'hi.
cruel la presó
a la qual es vol tornar
perquè ningú
t'ha parlat bé
de la llibertat.

2

golf a palm springs
i gratacels a dubai:
miratges del desert,
estrelles que encara veiem
però que ja no existeixen.
no sabem i és una llàstima
anar més ràpid
que la llum.
la veritat
és un ocell de paper:
com que fa vent i vola
oblidem que és de paper.

3

és tan trist gastar-te
els diners que t'has guanyat...
només em lliuro dels remordiments
quan em gasto els diners dels altres.

covard, prefereixo no haver estat present
quan mataven el porc...
bec esperant
que sigue l'hora d'anar al teatre
on una dona llegirà
coses subvencionades
i una altra tocarà
coses subvencionades.
(m'han dit que són guapes:
espero que ni el cello
ni el micro no les tapen massa.)
tinc diners a la butxaca perquè
perquè vull menjar tomàquets
tot l'any.
i ni sé quan
surten els tomàquets.
ni sé que es planten al maig,
junt amb cebes,
bledes, cols, porros,
bajoques, pebrots,
carlotes, albergínies i enciam.
no robo
per respecte als meus pares.
(aquesta és
la meva excusa)
per respecte als meus iaïos.
(ells de fet
encara cullen tomàquets.)
sinó, robaria.
i tant. robaria...
robaria fins i tot consciències.
els bancs en van plens
de consciències,
tancades com moixonets.
no sé què en faria després.
jo no sóc ningú.
però les amollaria.
a un moixonet no li has d'ensenyar

què fer quan l'alliberes.

4

treus el preu
perquè no vols que se sàpiga
que t'ha costat molt poc, això.
petit, obscè mentider.
quant feia, que no menjaves?
no treballes més, home, et diuen.
treballa't, et diuen.
et pots morir de gana.
no ho sabies, això?
usa la teva mort.
ets l'únic animal
que sap fer-ho.
així si et pregunten, et diuen,
tu pots dir:
no sóc un ignorant,
jo milito en la ignorància.

5

les finestres de la ciutat
són traïdores de la idea de finestra.
quan ets a dins
reflecteixen l'interior
i quan ets a fora endevina.
interior i exterior són com dia i nit,
però sense matinades,
ni capvespres,
ni cap frontissa.
dia i nit arribant
i caient damunt teu.
si camines suficient, però,
la ciutat s'esgota,
i aquest esgotament pren la forma d'un
arbre o d'una cara amable
que sap matisar.
malgrat tot,

avui a la ciutat en un bar,
feia vent i he vist les muntanyes,
i l'obaga pelada
i la desolació prenent formes estranyes,
i he pensat que per res del món
voldria ser-hi, allà.
i aleshores he deixat de voler esgotar la ciutat
i m'ha fet por que es cansés de mi.
li he demanat disculpes.
feia tant de vent...
en sortir m'he hagut d'agafar a un farola.
l'ombra de la muntanya avançava pel carrer.
he pensat aleshores que
les cinc del matí era una hora rara.
i que la riba d'un riu era un lloc estrany.
i que els negres, desconfia d'ells.
així, he pensat, si uns negres
a les cinc del matí a la riba d'un riu
m'ofereixen canviar el món,
jo ni tan sols hi seré.

segona part:

les onades

1

ets curiosa
perquè no et pons i matines
com el sol
sinó que apareixes i desapareixes
a trossos, de dia i de nit
com la lluna, i així de lunar
em demanes
que calle i no camine
que talle un arbre
i l'arbre cresca
que oblide com es recorda
i recorde com s'oblida
que la porta sigui finestra
i la finestra, paret
així de lunar vols
que trague un peix de l'aigua
que el fique de nou
que el torne a traure
i el deixi a fora
i que a tot plegat li digue vida.

jo, format en la teva escola,
llanço al vent la paraula *desenfrenat*
però covardament, ho sé,
per armar-me si convé
de la paraula *fre*.

2

quan dius que *te'n vas a dormir aviat*
perquè demà t'has de llevar d'hora,
en realitat dius:

que demà

(un lloc que no sabem si existeix)
és més important que avui
(un lloc l'existència del qual
és idiota posar en dubte
perquè no qüestionaries el cor que et bombeja la sang:
seria groller passar d'ell confiant que demà seran,
no ho sé, per exemple,
les ungles,
les que s'encarregaran de bombejar la sang);

estàs dient
que hi ha una visita enutjosa
(la son)
a qui has de despatxar
perquè no et moleste el dia següent:
(ets una persona ocupada
i amb una imatge per mantenir,
i per això l'atens de nit,
en la soledat de la teva habitació,
la visiteta dels collons);

estàs dient
que deixes per demà el que podries fer avui;

estàs dient
que creus que et despertaràs
i que seguiràs sent
aquell que se'n va anar a dormir;

estàs dient
que creus que les hores de son
seran comptabilitzades en el teu marcador
i no pas en el d'un altre,
que es notarà descansat sense haver dormit
mentre tu cauràs de cansament
malgrat haver dormit vuit o nou hores;

estàs dient

que creus fermament
que no passarà res de remarcable
mentre dormes;

estàs dient
que creus que totes les nits
s'assemblen,
quan això és tan ridícul com dir
que coneixes totes les persones;

estàs dient
que creus que demà serà un bon dia,
afirmació que pressuposa,
no sense ingenuïtat,
que la bondat i els dies
es coneixen d'alguna cosa més
que de vista.

3
déu existeix? no ho sé.
i un bar? sí.
jo me'l busco una mica lluny:
és un camí, aleshores
el que hi ha fins al bar.
jesús va existir? hòstia, ni idea.
i un cambrer? sí, i tant.
m'assec sempre una mica lluny de la barra:
és un camí, el que ha de fer ell fins a mi.
què omple més,
un litre de déu
o un litre de whisky?
entro en un bar
al cambrer mai li interessa
el que jo dic
però de vegades sí
li preguntaré l'hora
ets estrany,
estàs a l'altra banda de la barra,

desprens un vapor fred,
però només tu
saps qui sóc.

els sobris, aquests són els
trontollants
violents
malparlats.
els borratxos són el futur però ara.
porten coses de l'altra banda.
no cal treure el jackdaniels de l'ampolla
per posar-hi un vaixell:
de vaixell ja en té un.

quan déu pel dematí
tria el nombre de rajos del sol
i un borratxo
enceta una ampolla
en una ciutat oblidada
quan això passa
déu i borratxo
són una mateixa cosa.

que llance la primera pedra
aquell que tingue un camí.

4

li agradaria que una flor
l'inspirés però literalment,
que després no l'inspirés
i pogués quedar-se a viure
dins d'una olor, immòbil, per sempre.

què hi ha de cert
en els semitons i
en la fina llenceria
de l'humà quedar-se quiet?

(llenceria, que és tèxtil
i és condicional,
llenceria, que és pell
i és filigrana alhora.)

un cabell blanc
barrejat
amb un de negre
en una ment pianística.

s'adorm al tren
i passa de llarg
de la seva estació.
com que moriria
abans de reconèixer
que s'ha equivocat
s'instal·la en aquell
estrany poblet
precisament
fins a la seva mort
als noranta cinc
anys d'edat
moment en què l'error
queda dissimulat
per sempre.

set anys després de morir
jura el lladre profanador que al seu taüt
hi havia uns cuquets que estaven fent
amb els ossos del mort
tecles de piano.

5
un dia va començar
a fer la lletra petita
i a enganxar les línies
les unes amb les altres:
no li calia mirar a sota

sabia que la pàgina s'acabava...

com podia desencantar-se
tan ràpid d'una persona
i pretendre aixecar
una revolució permanent?

de fet, es deia
revolució permanent
és un oxímoron.
el desencant produeix el desig
de revolució
però és el mateix desencant
el que el deixa morir de gana
sota el vol dels coloms.

els de la dreta són fastigosos
sovint xiuxiueja
però almenys es casen.

interludi:

el poble

el poble de nit
i d'estiu... les muntanyes
no es veuen però allà deuen ser.
la lluna,
exagerada al cel,
grapejada per les aigües
tèrboles dels arrossars,
es veu allà
però en realitat no hi és.
ningú se la pren seriosament,
només els enamorats...
el campanar solitari,
silenciós i avergonyit potser
de ser l'edifici més alt.
de tant en tant,
si és estrictament necessari,
passa el temps
a bord d'un cop metàl·lic.
un pet de la lògica.
les casetes blanques,
abraçades les unes amb les altres,
carrolls de raïm
amb pinyols que ronquen.
la tovalloles esteses
voleien a les cordes
i un ancià que passeja
pensa que semblen moixons, pobrets
amb les ales lligades als terrats.
la calor
retalla pantalons camises.
i els gats porucs, guinyades de la nit...
un televisor petit vist des del carrer
per una dona que cus:
l'atenció dividida

entre una xafarderia i un botó.
cadires de lona
en semicercle davant d'una porta:
tres, quatre persones,
juntament amb els grills,
els guardians de tot i de res.
converses que parlen de l'oratge
amb coneixement de causa,
rogatives tan antigues com l'aixada
o el pixar-se de riure.
xancles de goma.
picades entre els dits dels peus.
malediccions i manotades,
mosquits esbarrats.
olor d'autan
impregnant les pells torrades.
tiquets tocant els timbres
i marxant corrents,
buscant esperitats un gelat a mitjanit.
algun afortunat
amb un cucurutxo de xocolata mig desfet.
jocs prohibits en els interludis
que deixa la llum somorta de les poques faroles.
un cotxe que sembla venir d'un altre món.
un vent amb gust d'hort,
un hort que menja capvespres
i caga tomàquets.
un tractor que dorm el somni dels justos
amb el fang assecant-se a les rodes.
gossos amb el cap aixecat,
aturats a les cantonades,
perduts en un mar d'estrelles.
i jo al seu costat, preguntant-me què hi faig,
a la capital...

tercera part:

la trementina

1

aquest to:

escriure sabent com acabarà tot plegat.

dic que no ho sé però ho sé.

aquest to no és serenitat,

és premeditació.

dormo amb una cama fora de la manta

i una dins

per no mullar-me.

per tenir el millor dels dos mons.

sóc llest. és aquest to.

aquest agafar el paper

abans que la idea fuge.

un cregut i un lladre.

aquest pensar cregut,

seré útil a la humanitat,

per després pensar,

lladre i en secret,

la humanitat em serà útil a mi.

escriure quan no es té res a dir

és igual que dutxar-se

quan s'està net:

provoca l'aparició d'estranyes brutícies,

de netedats aparentment impossibles,

fomenta la sensació que s'està més brut

com més cops et dutxes.

l'atabaladora brutícia d'aquell

que mai ha estat brut.

no nedo en riures profunds

ni sé res de plors,

només he vist

dos sofriments junts

en un ram de flors.

2

hi ha llibres que
no poden ser llegits
sense pensar
que milions de persones han viscut
i que tenien una mosca al cervell.
aquests són els bons llibres.
i se n'escriuen pocs.
no t'ofereixen ser guapo.
ni tan sols et diuen
si ets guapo o lleig.
el que t'ofereixen és un espill
on veure per què no lligues.
només m'interessa el cant
del qui no vol cantar,
les paraules
d'aquell que vol callar.
només m'interessa el poema
del qui no vol ser poeta.

(aquest mateix poema meu
no m'interessa,
i de fet arranqueu-me d'aquí,
abans que comence a cobrar
per haver-lo escrit.)

tota la resta,
cants de cantant,
poemes de poeta,
paraules d'orador...
tot plegat són ressopons,
ponts sobre aigües que es podrien travessar a peu.

si mires
les muntanyes,
si les mires
en aquests dies

que no sigue
per fugir-hi
sinó per anar-hi
i portar-nos d'allà
alguna cosa de profit.
els versos
a vegades
poden parlar.

val la pena que deixi de mirar el capvespre
per escoltar-te? no?
doncs calla, amic meu, calla.

3
fins a quin punt
he d'amagar
en aquests versos
que el món va com va?
és suficient dir-te
que la solució
ronda per aquí, dormint
entre aquestes lletres
i l'impuls que m'ha fet
escriure-les?
*o t'ho puc dir clarament,
sense embuts?*
passa que si et dic com ets
tu obraràs així:
a) et reafirmaràs en tu,
t'exageraràs:
gran persona i millor artista
esdevindràs un manierista
de tu mateix
o b) canviaràs radicalment
adoptant les postures
que d'altres han adoptat
en els seus propis *processos a*.

farem una cosa:
escriuré en un sobre
(no aquí) qui ets:
si ets capaç de no obrir-lo
aleshores estàs preparat
per llegir-lo.

4

un mal poema:
una torre de
versos
sense vidres
ni llum
ni motor
apilats
en un
desguàs.

5

és quan els demás flipen
amb l'abstracció de la música,
que el poeta té fiblades
de concreció.
quan és idiota parlar...
aleshores parla el poeta.
la necessitat imperiosa.
la inadequació.
el contrari.
quan algú s'encona...
aleshores salta ell.
i alegrement desconfia.
però no hi ha perspectiva nova
sense pèrdua.
i el poeta us perd, quan fa poesia.
creu guanyar-vos per una altra banda...
però no n'està segur.
malgrat tot ell continua endavant
perquè mira whtiman i pocs més

i veu un poeta amb enemics.
i es mira a ell i veu un poeta com tots els altres...
i no. no. això ha de ser l'enemic!
un poema és un cop d'espasa, pensa,
un cop destre,
procurant que el fil de l'espasa dibuixi una flor
en la pell de l'enemic:
una flor sangonosa, una flor eterna,
una ferida però bella,
bella però ferida,
que fa mal quan es recorda.
el poder desordenador
de la poesia
no supera
el seu poder ordenador.
d'aquí que commogue.
que torbe. d'aquí.
si un dels dos poders
superés l'altre
seriem davant
d'una arenga política.
4 cavalls coordinats:
els teus membres estirats
tensats cap als 4 punts cardinals,
un tità a punt de ser desmembrat.
4 cavalls, 4.
només ara, actua.

quarta part:

l'asteroide

1

es desmarca
de la cua de l'asteroide
entra en un bar
demana un daiquiri de maduixa
la manifestació continua
pel carrer ferran
cap a plaça sant jaume.
un daiquiri de maduixa
amb gel picat
trossets de maduixa.
en aquell local fosc.
es troba les llavoretetes
a la boca,
cruixen amb el gel.
la palleta és curta i negra.
hi ha dues rossesambullsblaus.
hi ha una tauleta amb un llum
el pàmpol amb flors de vellut.
entra un noi
llança un grapat de pamflets
crida no a les retallades
llança una bombeta de fum.
el guiris riuen estosseguen i surten
del bar, i ell surt amb ells.
la fum a fora fa remolins estranys.
encara és de dia.
un cambrer vigila que ningú
dels que no han pagat
marxe.

2

creiem que el canvi
és una cosa massa gran

perquè creiem
que som molt menuts.
i ho som. afortunadament.
com es veu el món des de dalt?
s'aprofiten d'una cosa,
només d'una: que ni tu ni jo
no necessitem manar.
d'això s'aprofiten.
no és que els menuts
no manéssem,
és que no ho necessitem.
la nostra responsabilitat
pren formes insospitades
per als més poderosos,
formes massa tendres
paradoxalment
per tenir una paraula que les abraça...
però ells saben
que l'escassetat d'una cosa
fa augmentar el seu valor
(han muntat el seu món
damunt d'això.
això sí que ho comprenen)
doncs bé:
fem que els déus deserten,
que tinguen enveja
de les nostres culleres menudes,
de les nostres carícies menudes.

3

si volgués ser pedra
deixaria niar els escarabats
sota la meva panxa:
sapiguen, doncs, que sóc una persona
i que he vingut per cridar
coses com ara:
bull la samarreta que portes
bull-la i beu-te cada gota de suor

vessada en viure:
aquest gust
això que notes
meitat ferro, meitat joc
és el que hauries de tenir
a la boca
sempre!

treuen la teva vida
sota pal·li, cada dia
pels carrers que bullen.
no volen que es pose morena
ni que la vegi segons qui.
però tard o d'hora
tanta pompa
farà girar el cap algú.
i de la multitud
sorgirà una mà.
i un mal cap.

4
fa mil·lenis que el continent navega
cercant vaixells
i finalment, sembla, ha arribat
a les envistes d'una nau.
hi ha uns homes barbuts a coberta,
fent còmics saltirons.
un grup d'indígenes baixa a la platja, cautes.
es troben.
la cara de sorpresa
del descobert colonitzador
davant de l'indígena descobridor
mai es narrarà amb veracitat.

5
corro pel barranc
i noto el corrent d'aire
de les portes

que els poetes
de tots els temps
han deixat obertes:
què no pot fer-se
amb aquesta cremor
al clatell?
però arribo a la ciutat
a la plaça de les protestes
(han instal·lat una pista de gel)
i el flux s'esvaeix
perquè algú
en la fosca, d'amagat
tanca portes temorós
de la gran metàfora
i de la gran boca.
severa és la columna que m'aguanta
sota aquesta pluja violenta
de monedes i dècimes de segon.
penjat a l'exterior per airejar
la pudor d'animal que faig
ho sento però
no trobo en l'ordre personal
res més que la remor d'arbres tallats.
trec l'espasa, tallo la columna
després m'extirpo la salvació
i la llanço lluny de mi
a una distància en cap cas justa.
lenta es basteix la crosta
i a sota d'ella
lenta palpita
la ferida moribunda.
arranco la crosta, també.
protesta la ferida,
novament abocada
al sol il·lògic
d'aquest estrany novembre.
no vull curar-me:
vull renunciar al meu cor.

noto el retorn salvífic
de la crosta
el remoure's dins del sepulcre.
no vull curar-me:
vull aprendre.
vull tenir corets a la pell
que palpiten eternament
per cada error meu,
cors instal·lats per mi
i no per algú
en qui no crec.
el riure inesperat, busco
el que esquiva el mar
l'origen
la font mateixa del riure
cap afectació
cap quedar bé
quan la màxima pretensió
és el riure mateix
el riure sobtat
sense acudit previ
sense falques
un revolt damasquinat
(la broma feta
enmig de la penetració
la que mena al paroxisme
al deliri floral,
vegetal més que animal)
el petó
sota un presseguer jove
que per falta de llum
se'n va als llavis
quan hauria d'haver anat
al nas.
un riu que en un revolt daurat
damasquinat
esquiva el mar
i es perd feliçment

heroicament
un altre cop muntanya amunt

(he dit que no ho faria,
però si no ho dic,
em recarà sempre
haver estat jo
qui ha portat
aquesta aigua
al mar)

sigues illa exuberant en el riu estret,
alenteix el temps,
planteja dilemes a les aigües
i broda el seu curs
perquè sàpiguen aturar-se
preguntar
girar
canviar
respondre
i tornar enrere.

* *

setembre-desembre 2011